

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII

Barcelona 8 Agost de 1914

Núm. 353

EL TRONTOLL

Escrit en un país neutral, enviant acerbament els grans pobles.

una acció immortal, és un present coetani de cada u, i que arriba a tenir per cada esperit normal la intensitat, el sobtament extraordinari dels meteors d'un instant, a pesar de la seva perpetuitat.

SUMARI

El Trontoll.

Cançons i jocs d'infants, per E. VALLÉS.

Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe.-La calguda de la casa Usher, per C. R. B. trad.

Tribut, per JOSEP LLEONART.

El Cançoner, Poemes de Josep Pijoan.

Els tres estudiants, per F. MASPONS I LABRÓS.

Forces en lluita.

VII. Curs Internacional d'Expansió Comercial.

De la premsa

De poesia catalana.-Sobre Mossen Clito, per J. MORATÓ.

Frutos del centralismo.-La muerte del municipio, per BALDOMERO ARGENTE.

La poesía y la escuela, per DAIMON.

De temps els hòmens s'han avesat a donar un lloc preponderant a la consideració del passat dins aquesta meravellosa energia que s'anomena patriotisme. Hi ha per això bones raons; el passat té un gran nombre d'avertiments i de exemplaritats; és una objectivació, encara que incompleta, de nostra mateixa vida moderna; i, magnificat per la llegenda, o almenys per una visió sintètica i espiritual, constitueix el millor dels grans estimulants col·lectius. Els pertanyents a escoles tradicionalistes han arribat a enamorar-se del passat pel passat. A llur juí la patria vivia la admirable puritat en la pretèrita llunyania, i el temps no fa sinó enterbolir-la.

D'altres, en canvi, s'han revoltat contra la cecitat, contra la tirania, contra la tosquedat de les patries existents. Creuen en futures construccions més belles, en ajustaments d'humanitat més armoniosos. Se'ls ha nomenat antipatriotes. S'han nomenat ells mateixos antipatriotes. Han cregut místicament en el futur. A llurs peus s'escolava imperfecta, mesclada, — però vivent, — la realitat: i llurs ulls encara romanien fixos en la blancor tota amorfa d'una auba presentida.

Mes, ni passat ni futur existeixen: és a dir, ni passat ni futur, ambdòs aeris, regions de fantasmes, contenen la patria, que essent un eternal esdevenir,

El fet viu, el fet present acobla els hòmens i els separa: la teoria dels savis, la clamor dels poetes, el sermoneig dels propagandistes, per convertir-se en essència de patria infal·lible, han d'arribar a transsubstanciar-se gairebé en fisiologia, fer-se sentit comú, sentiment banal, instint inmancable. Un trontoll revela les miraculoses trasmudances complides en els segles en les col·lectivitats: i són les forces tan encarnades que ja són inconscients, les que resolen el destí dels pobles. Quina poca força té en aquests moments una pura ideologia! I tantseval que ella sigui un èxtasi de llinatge historicista, com que sigui un daler de perfeccions venidores. El present crida, amb un imponderable despotisme. I en el trontoll, les forces que el vulgar anomena orbes, ço es, les energies sensibilitzades, acoblen els hòmens, no se sab com, en un magnífic moviment, de cop i volta. I el poble, els pobles, que són en aquesta fornall viva, que's veuen juguina de grans corrents subliminals i estranyament fecundes, poden dir que ells són la Humanitat, que ells la són excel·lentment.

I poden pronunciar aquesta paraula que és símbol de patria vivent, aquesta divina paraula: AVUI.

Llibre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Cançons i jocs d'infants

Un capítol ben interessant de la «Filosofia de l'home que treballa i que juga» és la fundació d'aquest «Institut de Gimnàstica Rítmica» que ha realitzat En Joan Llongueras darrera llargues campanyes de tanteig i d'estímul

Quan l'incansable propagador de les ensenyances d'En Jaques-Dalcroze alçava bandera des de Terrassa en pro de la Gimnàstica Rítmica, ens sorprengueren les primeres manifestacions al sò d'una propaganda de nous mètodes d'educació artística, d'insospitades dreces del penós camí de l'ensenyança musical. Aquella restellera de nois i noies graciosament abillats amb llurs folgats vestits blancs, amb amples faixes verd poma oferien a la nostra contemplació quelcom més que el bell espectacle de les seves evolucions a compàs i de les seves poses que lluitaren per desèixer-se de l'encongiment dels *brazos cruzados* dels col·legis, que per dissort no podem encara anomenar d'altre temps? ¿No fèiem por tots plegats de quedar-nos circumscrits a una acció de *jòc*, escamotejant l'esfera del *treball*, àdhuc els que lloàvem amb el major entusiasme els nous mètodes sense un íntim i veritable convenciment?

A poc a poc s'és feta llum sobre allò que no sabíem ben bé on s'adreçava, sobre allò de la qual cosa potser ni En Llongueras en sabia el camí, endut com anava per la fe del caminant en un estel guiador. Això és la obra d'En Llongueras, una obra de fe, d'una fe ardent que l'ha dut sempre de cara a un ideal sense precisar-ne massa els viaranys, que no calen a aquell que sab on va, encara que no conegui ben precisament quina serà la fi del seu viatge. I En Llongueras després de molts tanteigs, sempre a les envistes del camí, no perdent mai en temptatives desviades el doll del seu esforç constant, ha arribat a destriar els

variats fils de llum que sorgeixen de la idea d'associar-se al moviment universal, de l'educació pel ritme.

Des de l'ensenyança de simples cançons de caràcter popular acompanyades de moviments armònics i ordenats dins del cultiu, però, de l'espontaneïtat del noi, fins a les noves formes de dansa mímica que avui són el regal més exquisit dels públics del gran món, si n'hi ha de tasca a realitzar! En Llongueras, sense defugir cap dels aspectes d'aquesta forma d'educació, com ho va demostrar en la primera «Festa de la dansa» organitzada per ell, dóna una preferència que és natural a les cançons i jocs infantils, amb la qual cosa faria un bé inapreciable encara que la seva acció sols servís per estalviar una mica de l'antipàtic martelleig inherent a l'aprenentatge de la música.

Ara En Llongueras acaba de publicar sota'l títol que hem posat a aquestes ratlles dues cançons d'una serie de tres anunciades. Les dues que hem vist, que han sigut publicades amb bon gust per la Casa Dotesio, duen per títols «Quan jo vaig al camp» i «Lo que canten els aucells». Aquesta segona ens va encantar en l'esmentada «Festa de la dansa» on fou graciosament interpretada. Tot hi és d'En Llongueras: la lletra, la música i les indicacions de gestes i moviments dels petits executants; tot, menys la traducció castellana que és d'En J. Montaner.

De quina manera l'autor concep aquella part de l'educació del noi que rau en l'ensenyança del *jòc*, ell ens ho explica quan diu en unes ratlles a guisa d'advertiment preliminar: «i si volem donar als jocs dels infants aquella petita indispensable espiritualitat, aquella certa benefactora harmonia, aquell inicial simplicitat obligat ritual que, en lo possible, els allunyi de tota idea de bruta-

litat, de desordre i de bullici, i de passatemp viciós i vulgar, cal posar música al moviment del *jòc* i cal emmotllar i pastar el *jòc* amb la gracia mateixa de la cançó. Els infants, doncs, han de cantar jugant i han de jugar cantant. Però als nostres infants, que estàn encara mancats de tants i tants medis de formació i educació, malgrat alguns, molt pocs, ben lloables intents que en aquest sentit s'han fet, els manquen sobretot *cançons* i els manquen *jocs*».

I després apunta una idea sobre l'estudi d'aquestes cançons, «que de cap de les maneres han d'ésser ensenyades als infants fredament i d'una manera fadigosa i abusant del vigor i de la disciplina com a medis més fàcils per arribar a obtenir un conjunt que ha d'ésser sempre i convé no oblidar ho, un resultat natural i no una combinació artificial». Per això diu que «el mestre procurarà desenrotllar la individualitat plàstica de cada intèrprete i es guardarà molt bé d'imposar a tots un mateix gest. Cada infant deurà fer el gest que ell sent, el gest adequat, naturalment, però sempre el gest *propi*».

O pedagogia sana i humana que no constrenys l'espontaneïtat de l'educande, ans la conreues i encarriles! benvinguda sies al temple de la música i del *jòc*.

Ara, Llongueras, que, has donat un pas endavant contra'l vitande aforisme segons el qual la lletra entra amb sang, tu que per combatre aquesta llegenda—que per dir-la en català l'hem haguda de traduir—fas entrar la lletra eixuta del pentàgrama, amb el sucre i la mel—com diria el sant bisbe de Ginebra—del *jòc* i de la cançó.

E. VALLÈS

RON BACARDI

MOSAICHS E F ESCOFET & C

Paviments
* Unifas *

Barcelona

Ronda Sant
* Pere-8 *

Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe

La caiguda de la casa Usher

Son cœur est un luth suspendu;
Sitôt qu'on le touche il résonne.

DE BERANGER

Durant tot un dia fuliginós, inexpressiu i mut de la tardor de l'any, que els núvols pesaven feixucs i baixos al cel, jo havia atravesat sol i a cavall, una extensió de país singularment llòbrega; i a la fi, quan ja s'atançaven les ombres del vespre, vaig trobar-me a la vista de la melancòlica Casa Usher. Jo no sé com fou—però al primer cop d'ull que jo donava al bastiment, un sentiment de insufrible tristesa penetrà el meu esperit. Dic insufrible, perquè aquesta tristesa no era temperada per ni mica de aquest sentiment, gairebé voluptuós perquè és poètic, amb que l'ànima reb generalment les imatges naturals més severes de la desolació o de la terror. Jo mirava la escena de davant meu—només que fos la casa i la simple perspectiva del domini—les parets agemolides,—les finestres desertes paregudes a ulls,—alguns joncs vigorosos,—alguns troncs d'arbres blancs i decandits—amb una total depressió de l'ànima que jo no puc acomparar amb cap sensació de la terra més justament que amb el rera-somni de l'ubriac d'opi—l'amarg retorn a la vida quotidiana—l'oiós enretirar-se del vel. Era un glaç, un abatiment, un malestar del cor—una irremeiable tristesa de la pensa que cap agullonada de l'imaginació no podria incitar a res de sublim. Què era—jo vaig deturar-me a pensar-hi—què era això qui talment m'energava en contemplar la Casa Usher? Era un misteri de tot en tot insoluble; ni jo podia agrapar-me amb les ombrívols fantasies qui s'amuntegaven sobre meu tot meditant-hi. Jo vaig ser forçat a confugir a la conclusió insatisfactent, que sense dubte hi han combinacions d'objectes naturals molt simples qui tenen el poder d'afectar-nos aixís, i que l'anàlisi d'aquest poder rau en consideracions que hi perdriem peu. Era possible, jo pensava, que una senzilla diferència en l'arranjament dels materials de la decoració, dels detalls de la pintura, fós suficient per modificar, o talvegada per anorrear aqueix poder de impressió dolorosa; i, obrant segons aquesta idea, vaig menar el meu cavall cap a l'espadada vora de un estany negre i espectral qui jeia, inalterable en el seu llustre, davant de l'edifici, i vaig mirar—però amb una esgarrifor més pe-

netrant que la primera vegada—les imatges remodelades i invertides del joncar grisenc, i dels troncs d'arbre sinistres, i de les finestres desertes i paregudes a ulls.

Noresmenys, dins aquesta maisó de melancolia jo em proposava sojornar unes quantes setmanes. El seu propietari, Roderick Usher, havia estat un bell companyó meu de la minyonía; però molts anys eren desconeguts d'ençà de la nostra darrera escomesa. Una carta, no obstant, m'era pervinguda feia poc en una banda llunyana del país—una carta d'ell,—la qual, amb la seva mena follament apremiant no admetia altra resposta que la meva mateixa presència. La escriptura ofería la evidència de una agitació nerviosa. L'autor de la carta parlava de una aguda malaltia corporal—de una afecció mental qui l'oprimia—i de un vehement desig de veure'm, com el seu millor, i per ventura el seu únic amic, esperant trobar, per la joia de la meva companyia, algún alleujament al seu mal. Era la manera que tot això, i molt més, era dit—era el cor obert qui venia amb la seva súplica—que no em deixava lleure a cap mena de vacil·lació; en conseqüència vaig obeir immediatament a això que jo considerava totavegada com una invitació força singular.

Jassia que de nois havíem estat camarades íntims, en realitat jo sabia poca cosa del meu amic. La seva reserva havia estat sempre excessiva i habitual. Jo no obstant sabia que la seva antiquíssima família s'era assenyalada, d'ençà de un temps immemorial, per una sensibilitat particular de temperament, qui s'era desplegada, a través de les edats, en moltes obres d'art superior, manifestant-se darrerament en actes repetits de una caritat munífica però discreta, així com en una devoció apassionada per les complicacions més aviat potser que per les bel·leses ortodoxes i fàcilment coneixedores de la ciència musical. Jo m'havia assabentat aiximateix del fet molt remarcable, que el tronc de la raça d'Usher, per gloriosament antiga que fós, mai no havia, en cap època, tret una branca duradora; en altres paraules, que la família sencera s'era perpetuada en línia directa llevat d'algunes excepcions molt insignificants i passegeres. Era aquesta deficiència—jo consirava, tot regirant dins el pensament el

perfecte acord del caràcter del lloc amb el caràcter proverbial de la raça, i reflexionant la influència possible que l'un, en el llarg seguit de temps, podria haver exercit sobre l'altra—era aquesta deficiència, per ventura, de branca col·lateral, i la conseqüent transmissió indesviada, de pare a fill, del patrimoni i del nom, això que, a la llarga, havia identificat els dos de manera que el nom original del domini s'era fos en la estranya i equívoca apel·lació de «Casa Usher»—apel·lació qui semblava incloure, dins l'esperit de la pagesia qui la usava, ensem la família i la maisó de família.

Jo he dit que el sol efecte de la meva experiència una mica infantívola,—la de guaitar dins l'estany—havia estat el fer més pregona la primera i tant singular impressió. No pot haver-hi dubte que la consciència del ràpid creixement de la meva superstició—perquè no l'anomenaria així?—no servís més que cap altra cosa per accelerar aquest creixement. Tal és, jo fa temps que ho sé, la llei paradoxal de tots els sentiments qui tenen la terror per base. I podia haver estat per aquesta sola raó, quan jo tornava a aixecar els meus ulls cap a la casa mateixa deixant la seva imatge dins l'estany, que muntà dins el meu esperit una estranya idea—una idea tant ridícula, a dir veritat, que només en faig menció per mostrar la força viva de les sensacions qui m'oprimien. La meva imaginació havia treballat talment, que jo veia realment que entorn de la casa i del domini flotava una atmòsfera qui els era peculiar, igual que a les llurs immediates rodalies—una atmòsfera qui no tenia cap afinitat amb l'aire del cel, sinó que s'era exhalada dels arbres decandits, i de la grisa paret i de l'estany silenciós,—una vapor pestilent i misteriosa, feixuga, ronquera, apenes discernible i color de plom.

Expolsant del meu esperit allò qui devia haver estat un somni, vaig examinar més estretament l'aspecte real de l'edifici. El seu caràcter dominant semblava ser el de una excessiva antigüitat. El descoloriment dels segles era gran. Menudes fungositats recobrien tot l'exterior, penjant de les teules com una fina estofa complicadament brodada. Però tot això no tenia res que veure amb cap deteriorització extraordinària. Cap part de la maçoneria no era caiguda, i pareixia haver-hi una estranya desavinença entre la perfecta adaptació de les parts i l'estat d'esmicolament de cada pedra una per una. En això hi havia molt qui em retreia la especiosa integritat de les velles obres de fusteria que es són podrides llargs anys dins alguna cova oblidada, sense cap pertorbació duta per l'alè de l'aire exterior.

Apart d'aquest indici de una vasta ro-neguesa, totavegada l'edifici no ofería cap símptoma de inestabilitat. Per ventura l'ull de un observador minuciós podia haver descobert una esquerda amb prou feines perceptible, que, neixent arràn del sostre de la fatxada, es feia un camí en zigzag paret avall, fins a perdre's dins les aigües funestes de l'estany.

Bo i adonant-me d'aquestes coses, jo vaig cavalcar per una curta calçada qui duia a la casa. Un vailet prengué el meu cavall, i jo vaig entrar sota la volta gòtica del vestibul. Un domèstic, de passa furtiva, va conduir-me en silenci través de molts passatges foscos i intrincats cap a lo *studio* del seu senyor. Força coses que jo vaig trobar pel camí, contribuïren jo no sé com, a emprofundir els sentiments de què ja he parlat. Tot i essent els objectes qui em voltaven — les escultures dels plafons, les ombrivols draperies de les parets, la negro d'èbenu dels trespols i els fantasmagòrics trofeus armorials qui sonaven a cada gambada meva, només que coses a les quals, o a tals com aquelles, jo era acostumat d'ençà de la meva infantesa — tot i reconeixent sense vacil·lació com m'era tot allò familiar — jo em meravellava que fossin tant insòlites les idees que aquelles imatges ordinàries despertaven en mi. En una de les escales, vaig trobar el metge de la família. La seva fesomia, va semblar-me, duia una expressió mesclada de baixa trapaceria i de perplexitat. Va creuar-me amb astorament i passà. Aleshores el domèstic obrí una porta i va introduir-me en presència del seu senyor.

La cambra dins la qual jo vaig trobar-me era molt gran i molt alta; les finestres, llargues, estretes i punxagudes, i a tanta distancia del negre trespòl d'alzina que eren completament inacessibles des de dins. Febles raigs de una llum carmesina atravessaven els vidres espiellats, i servien per fer a bastament distints els principals objectes d'alentorn; l'ull, noresmenys, es debatia debades per copçar els angles més allunyats de la cambra, o els recers del sostre arrodonit en volta i entallat. Fosques draperies penjaven damunt les parets. L'amoblament general era profús, incòmode, antic i rònc. Una munier de llibres i de instruments de música jeia sbarriada ací i allí, però no eren prou per donar gens de vitalitat a l'escena. Jo sentia que respirava una atmòsfera de tristor. Un aire de melancolia aspra, profunda i invencible flotava sobre tota cosa i penetrava tota cosa.

En entrar jo, Usher va aixecar-se de un sofà damunt del qual havia estat jeient tot estirat, i m'acollí amb una vi-

vacitat calurosa que tenia molt — jo vaig pensar a la primeria — de cordialitat exagerada — de l'esforç obligat de l'home de món *ennuyé*. Una ullada; no obstant, sobre la fesomia d'ell, va convence'm de la seva perfecta sinceritat. Ens asseguérem; i per alguns moments, mentres ell no parlés, jo el contemplava amb un sentiment mig de pietat, mig d'espant. Ben segur, mai home no havia estat tant terriblement canviat, i en període tant breu, com Roderick Usher! Amb força pena jo podia consentir en admetre la identitat d'aquella esllanguida criatura davant meu amb el company de la meva primera minyonía. El caràcter del seu rostre havia estat en tot temps remarcable. Una color cadavèrica; un ull ample, líquid i lluminós enllà de tota comparació; uns llavis una mica humits i molt pàllid, però de una corba meravellosament bella; un nas de un delicat tipus hebreu, però de una amplaria de badius inusual en formes paregudes; un mentó finament model·lat, que, per la seva manca de prominències, traia una manca d'energia moral; uns cabells de dolçor i tenuitat més que de teranyina; totes aquestes faccions, alhora que un extraordinari desenrotllament damunt de la regió de les temples, constituïen una fesomia gens fàcil d'oblidar. I ara, en la simple exageració del caràcter prevalent d'aquestes faccions, i de l'expressió que solien presentar-hi, havia tal canvi que jo dubtava de l'home a qui jo parlava. La pal·lidesa ara espectral de la pell, i el llustre ara miraculós de l'ull, m'esbalaiaven sobre tota cosa i fins m'espantaven i tot. Després, el cabell sedós se l'havia deixat créixer sense cap cura, i com aquell estrany teixit aracnià flotava més aviat que no queia a l'entorn de la seva cara, jo no podia, ni per un esforç, coordinar la seva expressió arabesca amb cap idea de simple humanitat.

En la manera del meu amic va sobtar-me tot d'una una certa incoherència — una inconsistència; i vaig descobrir aviat que això provenia de un seguit d'esforços, febles i fútils, per senyorejar una trepidació habitual — una agitació nerviosa excessiva. Per alguna cosa d'aquesta mena jo venia certament preparat, no menys per la seva carta, que pels records de certs trets de la seva infantesa, i per les conclusions deduides de la seva singular conformació física i el seu temperament. La seva acció era alternativament viva i poltruga. La seva veu passava ràpidament de una indecisió tremolosa (quan els esperits vitals semblaven de tot en tot ausents) a aqueixa mena de enèrgica concisió, — a aqueixa enunciació abrupta, sòlida, pausada i sonant buit — a aqueix parlar gutural i rude, perfectament equilibrat i modu-

lat, que pot observar-se en l'ubriac perdut o en l'incorregible menjaire d'opi durant els períodes de la llur excitació més intensa.

Fou aixís que va parlar-me de l'objecte de la meva visita, del seu vehement desig de veure'm, i del consol que esperava de mi. Va estendre's, bastant llargament, en això que ell imaginava de la natura de la seva malaltia. Era, digué, un mal constitucional, un mal de família, pel qual desesperava trobar remei — una simple afecció nerviosa, va afegir totseguit, que sense dubte passaria aviat. Ella es manifestava per una munier de sensacions innaturals. Algunes d'elles, tal com ell les detallava, m'interessaren i em confongueren; encara que bé podien influir-hi els termes i l'aire general de la seva narració. Sofria molt de una mòrbida sagudesia dels sentits; els aliments més simples li eren els únics tolerables; no podia dur sinó robes de un cert teixit; les olors de totes les flors el sofocaven; els seus ulls eren torturats per la més feble llum; i només hi havien determinats sons, de instruments de corda, que no li inspiressin horror.

Vaig veure'l esclau aferrat de una especie de terror anòmala. «Jo moriré,» va dir, «cal que jo mori d'aquesta deplorable follia. Així, així i no de cap altra manera, jo seré mort. Temo els esdeveniments del futur, no per ells mateixos, sinó pels resultats d'ells. M'esgarrifo de pensar en qualsevol incident, el més trivial, que pot obrar sobre aquesta intolerable agitació de la meva ànima. Jo no tinc, en bona veritat, cap horror del perill, a excepció del seu efecte positiu — la terror. En aquest estat d'energació, — estat planyivol — jo sento que més aviat o més tard arribarà el moment que m'abandonaran la vida i la raó alhora, dins alguna lluita contra la sinistra fantasma, LA POR».

Vaig reparar, a més, per intervals, i per indicacions rompudes i equívokes, en una altra particularitat de la seva situació mental. Estava agrillonat per unes certes impressions supersticiososes relatives a la demora que habitava, i d'on, feia molts anys, mai no havia gosat sortir, relatives a una influència de la qual ell traduïa la força suposada en termes massa tenebrosos per ser redits aquí — una influència que algunes peculiaritats de la forma mateixa i la matèria del seu casal de família, havien, a força de un llarg sofriment, ell deia, obtinguda sobre'l seu esperit, — un efecte que el físic de les parets i torrelles grises; i de l'estany negre dins el qual es miraven, havia, a la llarga, produït sobre'l moral de la seva existència.

Ell admetia, totavegada, però no sen-

se vacil·lació, que bona part de l'especial melancolia qui així l'afligia, podria ser atribuïda a un origen més natural i molt més palpable,—a la malaltia cruel i perllongada,—en fi, a la mort evidentment propera—de una germana tendrament amada—la seva sola companyia de molts anys—el seu últim i únic parent sobre la terra. «La mort d'ella,» deia amb una amargura que mai no puc oblidar, «el deixaria (a ell, el desesperançat i el fràgil) darrer de l'antiga raça dels Usher.» Mentres parlava, Lady Madelina (aixís nomia ella) passava lenta per una banda remota de l'apartament, i desapareixia sense haver-se adonada de la meua presència. Jo vaig mirar-la amb un immens esbalaïment, no sense mescla de paüra—i totavegada em fou impossible fer-me compte dels meus sentiments. Una sensació d'estupor m'oprimia mentres els meus ulls seguien els seus passos qui s'allunyaven. Quan una porta, a la fi, es tancà sobre d'ella, el meu esguard cercà instintivament i curiosa la fesomia del germà—però ell havia sepultat la seva cara dintre les seves mans, i jo vaig poder veure només, que una pal·lidesa més que ordinària s'era escampada per damunt dels dits amagrits, través dels quals s'escorria un doll de llàgrimes apassionades.

La malaltia de Lady Madelina havia escarnit llarg temps la ciencia dels seus metges. Una apatía fixa, un gastament gradual de la seva persona, i crisis freqüents, jassia transitories, de un caràcter gairebé cataleptic, n'eren els extraordinaris diagnòstics. Fins allí ella havia portat bravament el pes de la seva malaltia, i no s'era abandonada encara al llit; però cap a la fi del vespre de la meua arribada a la casa, ella sucumbia (com el seu germà em digué a la nit amb una agitació inexpressable) al poder aclaparant del destructor; vaig comprendre que el cop d'ull que jo ha-

via obtingut de la persona d'ella, fóra probablement l'últim que jo obtindria—que jo no veuria mai més la dama, al menys viventa.

Durant els quants dies qui seguiren, el nom d'ella no fou pronunciat ni per Usher ni per mi: i tot aquest període jo m'atrafegava i m'esforçava per alleujar la melancolia del meu amic. Pintàrem i llegírem plegats; o bé jo escoltava, com en un somni, les entranyes improvisacions de la seva guitarra eloqüent. I així, a mida que una intimitat més i més estreta m'obria més irreservadament els redossos del seu esperit, jo reparava més amargament en la futilitat de tota tentativa meua per dalegrar un esperit d'on la tenebra, com si en fos una propietat inherent, es vessava damunt de tots els objectes de l'univers moral i físic en una irradiació incessant de mesticia.

Jo duré sempre amb mi la recordança de les moltes hores solemnes que així he passades sol amb el senyor de la Casa Usher. Però em falliria tot ensaig per donar una idea del caràcter exacte dels estudis, o de les ocupacions dins les quals ell m'embolicava o em mostrava el camí. Una idealitat excitada i fonament malaltia projectava una llugor sulfurosa damunt de tot. Els lais tant llargs que ell improvisava ressonaràn eternament dins les meves orelles. Entre altres coses, jo servo dolorosament dins l'esperit una certa amplificació singular,—una perversió de l'aire estrany de l'últim vals de Von Weber. De les pintures que covava la seva laboriosa fantasia, i qui assolien, toc per toc, una vaguetat qui em donava esgarrifança, esgarrifança més penetrant perquè m'esgarrifava sense saber perquè;—d'aquestes pintures (tant vives que encara en tinc les imatges davant meu) jo debades provaria d'extreure'n una petita porció qui capigués dins l'àmbit de la paraula

escrita. Per l'absoluta simplicitat, per la nuesa dels seus dibuixos, ell em deturava, m'estemordia l'atenció. Si mai un mortal ha pintat una idea, aquest mortal fou Roderick Usher. Per mi, al menys—dins les circumstancies qui em voltaven—muntava de dins les pures abstraccions que l'hipocondriac s'enginyava per llençar damunt la seva tela, una terror intensa, irresistible, de la qual ni una ombra jo n'he mai sentida en la contemplació dels fantaseigs de Fuseli, esplèndids certament però encara massa concrets.

Una de les concepcions fantasmagòriques del meu amic, on no hi tenia part tant exclusiva l'esperit d'abstracció, pot ser ombrejada, jassia feblement, per la paraula. Era una petita pintura representant l'interior de una cova o subterrani immensament llarg, rectangular, amb parets baixes, polides, blanques, sense cap interrupció ni ornament. Certs detalls accessoris del dibuix servien per donar la idea, que aquesta galeria estava a una fondaria excessiva sota la faç de la terra. No es notava cap eixida en cap banda de la seva immensa extensió, ni es veia cap antorxa ni cap altre deü artificial de llum; i no obstant, una efusió de raigs intensos rodava de un cap a l'altre, banyant el tot de una resplendor fantàstica i inexplicable.

Jo he parlat de l'estat mòrbid del nervi acústic qui feia tota música intolerable pel sofrent, a excepció de certs efectes dels instruments de corda. Eren per ventura els límits encongits dins els quals ell s'era tancat en la guitarra, això qui donava naixença, en gran part, al caràcter fantàstic de les seves composicions. Però per la fèrvida *facilitat* dels seus *impromptus* no se'n trobava raó de la mateixa manera. Calia que fossin, i eren, igual en les notes com en les paraules de les seves estranyes fantasies (perquè ell s'acompanyava sovint amb

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega	Ptes. 35
Tela	45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega	Ptes. 45
Tela	» 50

improvisacions verbals ritmades), el resultat d'aqueix intens recolliment i aqueixa concentració mental qui no s'observen, com ja he dit, més que en moments particulars de la més alta excitació artificial. La lletra de una d'aquestes rapsodies jo la he recordada fàcilment. Potser ella m'impresionà més fortament, quan ell me la mostrà, perquè dins el corrent interior o misterios del sentit, jo vaig imaginar descobrir, i per primera vegada, que Usher tenia plena consciència del trontolleig de la seva altíssima raó damunt del seu trone. Els versos, qui duien per títol «El Palau Encantat», eren, si no exactament, una cosa com això:

I

Dins la més verda de les nostres valls,
Pels bons àngels habitada,
Altres temps un bell i majestuós palau—
Un radiant palau,—aixecava el seu front.
Era dins el domini del monarca Pensament,
Era allí que ell estava!
Mai serafí ha estès la seva ala
Sobre un edifici de meitat tant bell.

II

Banderes grogues, glorioses, daurades,
Dalt del sostre flotaven i ondulaven;
(Això—tot això—era en els vells
Temps passats),
I a cada aire gentil qui s'enjogaçava,
En aquells dies suaus,
Arràn dels murs cabelluts i pàl·lids,
S'escapava una alada sentor.

III

Els vianants, dins aquesta vall benhorosa,
Través de dugues finestres lluminoses, veien
Esperits moure's harmoniosament
A la llei d'un llaüt ben acordat,
A l'entorn de un trone on, assegut,
(Porfirògeneta!)
Dins una pompa digna de la seva gloria,
Apareixia el senyor del domini.

IV

I tota relluent de perles i robins
Era la porta del bell palau,
Per la qual corria a ones, a ones, a ones,
I guspirejava incessantment,
Una host d'Ecós, dels quals la dolça funció
Era només cantar,
Amb veus de una bellesa exquisida,
L'esperit i la saviesa del llur rei.

V

Però criatures de mal, amb robes de dol,
Han assaltat l'alta autoritat del monarca;
(Ah, plod rem, perquè mai l'aurora de un matí
No lluirà sobre ell, el desolat!)
I entorn de la seva morada, la gloria
Qui purpurejava i floria
No és més que una història, tenebrosament recordada,
Dels vells temps sepultats.

VI

I ara els vianants dins aquesta vall,
Través les finestres rogenques, veuen
Vastes formes qui es mouen fantàsticament
Als sons de una melodia discordant;
Mentres, com un riu rabent i llòbrec,
Través la porta pàl·lida,
Una oiosa munior es precipita eternament,
I riu—però no somriu pus.

(acabarà)

Trad. C. R. B.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.
Auques i Ventalls	5 pessetes
La paraula en el vent	5 »

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili,
Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Admi-
nistració.

TRIBUT

Sembla de llei que els qui escribim paguem alguna hora el tribut humiliant a l'esterilitat, deixant el ram que dúiem del camí damunt el dòlmen plantat en la terra que no brota, davant de l'horitzó inexpressiu, sense musica d'ocells, sense brills de metall ni manyaguesa de vels pels camps del cel. De genolls sobre aqueixa terra que no té brotades, ni ondulació ni remors, al peu de l'ara, havent deixat el tribut, badem els ulls al gran cel uniforme que no ens diu res. Y nosaltres ¿què diríem? El callar siga la nostra oració, i l'esperar la virtut d'aquesta hora estèril.

Trist i enigmàtic el nostre pobre ram sobre l'ara. Hora de l'ofrena, hora de la

purificació, mes ai, hora que ens punys amagadament!

¿On ets horitzó del mar de les veles, còs manyac de les comes que fas el cel amorós sobre teu i dones un terme a la mirada i pastura al pensament?

Ara en aquest paratge de l'esterilitat ni el vent no hi trobaria cap cosa pels seus jocs, ni tantsols una bromella al cel, que aquí de tanta llum és velat.

Potser el nostre esperit és dut a aquest confí, tot nuesa d'espai i cruesa de llum, amb l'ara per únic objecte perfilant-s'hi, per alligonar-lo de que pari compte que les imatges amb les quals robem troç a l'espai ideal siguin al menys de un noble contorn i una res-

plendor mereixedors del gran àmbit lluminós que res no gosa destorbar-lo. Car, potser prou vegades, amb l'ufana ens desmemoriàvem de la responsabilitat, i vanitosos, ens creiem salvats de l'esterilitat no més perquè la nostra mà llaurava lleugera el camp llis del paper.

Per això deu ser que davant de l'ara en l'erm no ens sentim tant castigats de l'actual esterilitat com de la memoria de prou coses que escribíem en altres hores vanament abundoses. Ens venen a la ment com si les llegíem i ens en avergonyim. ¡Quina cosa, l'ànima tenint d'avergonyir-se d'ella mateixa! O bé, és que no hi era la nostra ànima en aquelles paraules sinó una presumpció, una mena de malaltia?

Doncs beneïda l'hora estèril davant de l'ara. Vos, Senyor, beneïu-la perquè sigui a bon fi de les hores que Vos fareu que revinguin les fonts que ara són curtes. ¡Pietat del ram damunt de l'ara i del pobre home assecat que davant de l'espai indiferent, de genolls en terra erma no sap què dir, i amb els ulls badats hi espera la vostra senyal!

Amb quin sompte de cosa de Vos se'ns obría aqueix tombant on es dibuixa sobre el cel inexpressiu el dòlmen que per ell sol ja sembla una ofrena. Feia un moment que encara l'esma presumida ha estat a punt de guanyar-nos. Mes, ara, el migrament del qual hauríem fet parada és una ofrena casta sobre l'ara, i que restarà desconeguda de tot-hom.

S'escampen del nostre esperit esterilitat i absència, tot al vol. Però Vos, Senyor, encara deveu ser-hi darrera de l'erm lluminós. Ens fóra crudel trobar-nos, aquesta hora, sense esment de Vos. Ens donareu el creure tant com l'esperar, que de tot conçol som necessitats en la nostra esterilitat.

D'aquest ram miser que deixem sobre l'ara preneu-ne més l'intenció que el present; nosaltres estem joiosos del sacrifici. El gran espai simple, la gran claror nua aniràn assecant i minvant el ram fins a la mort, que en aquest secret serà més honrada que no pas si haguéssim tingut la flaqueza de fer-ne parada davant de la gent, y pot ser d'haver callat, obediènts a l'hora estèril, cobraran més puresa les nostres paraules quan revinguin les fonts.

JOSEP LLEONART

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdager i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

EL CANÇONER

Poesies de Josep Pijoan

El Poemet del Pa

VII

EL PLAT DE SOPA

—Per peixar-li a un noi la sopa
que no la volgués menjar,
aquí va un conte de mare
tal com xic me'l va contar.
I va dir, diu:
Cullerada a dintre el niu!

—Veus aquí que una vegada,
tot guardant el bestia,
us baillet ros les menjava
les sopetes del bon pa.
I deia, da:
Són més bones que el cel clà.

—Veu vení el bou i la vaca,
per les sopes ensumar;
com l'herbeta era glaçada,
les que queien van llepar.
I va dir, diu:
Les que caiguen, engoliu!

—Mentre tant el llop s'acosta
i el vedell se'n va emportar;
quan la vaca se n'adona,
ja se'n posa a braolar.
I deia, da:
Per sa boca passarà.

—Senyor llop, el nen li crida,
tinc sopetes per dinar,
si torneu el moix depressa,
també vos n'heu de tastar.
I va dir, diu:
Són calentes com l'istiu.

—Quan el llop això sentia,
ja comença a recular,
ja s'asseu sobre les potes
esperant tan bon menjà.
I deia, diu:
Quin olor més casolà!

—La primera cullerada
és pel llop que va pecar,
la segona pel vedell
que no es para de gratar.
I va dir, diu:
Fem al ventre bon caliu.

—Després ve el bou i la vaca
pel disgust que van passar,
i per fi el baillet es menja
les que els altres van deixar.
I deia, da:
He fer part com bon germà!

—Com que veu que encara el miren,
va a partir-los el brenar;
mes en lloc de dugues pomes,
capses d'or hi va trebar.
I va dir, diu:
Sarronet, ets ben joliu!

—En quant n'obre la primera,
amb sorpresa en veu saltar
unes blanques estovalles
que es guarneixen de menjar.
I deia, da:
Fèu el bé, que bé us serà!

—Al obrir-ne la segona,
feu al llop desencantà,
qui se'n torna un galant príncep
molt humil i cristià.
I la mare va dir, diu:
cullerada a cullerada,
la panxeta veig que et riu!

Aquell qui es parteix les sopes
amb els bons i amb els malvats,
posseint lo que li falta,
deixa els llops desencantats.

VIII

EL FORASTER

Hospitalaris som
(no per força ni llei)
per natura i costum...

—Què fèu dret a la porta?...
Entreu, entreu si us plau;
entreu, entreu, bon home,
que ben vingut sigau!
Veniu en la hora justa,
ara ens hi som posat;
seieu al cap de taula
i escudelleu-se el plat.
No sou d'aquestes terres,
potsé anireu perdut,
o és l'enyorar els vostres
que us fa tan decaigut,
Segur que ells us recorden
com recordem aquí
el predilecte nostre
que també fa camí.
Qui sab si a casa vostra
avui serà allotjat,
com acollit de naltros
aquí vós sou estat!
No aneu, no aneu depressa...
ocupareu son lloc
d'aquesta pobra taula,
i el seu recó de foc.

—No tinc casal ni patria,
ni em puc més deturar,
si és lluny d'allí on venia,
més lluny on haig d'anar.
Camino per la terra
per un voler massa alt;
dítxosos de vosaltres
que no patiu d'eix mal!
Anit serà de fosca,
voldria atravessar
les neus de les muntanyes
mentre que siga clar.

Adeu siau i gracies
d'aquest bocí de pa,
i aquesta dolça calma,
que no us podré tornar.

IX

EL PA QUE DEU N'HI DO

—Com hem partit tots dos la nostra feina,
partim-nos ara aquest bocí de pa;
pren-ne, fill meu, la crosta ben torrada,
que flac de dents no puc jo rosegar.

—Per mi, Pare, és un gust trencar-la forta,
com forta fou la pena i el dolor;
és dura com la terra nostra mare,
és negra, tan morena com soc jo.

—No et queixis del treball que ens fa la vida,
ajova't, o fill meu, son tracte dur,
pren-te d'amor la llei i seràs lliure,
no vulguis més que son voler segur.

—No puc pendre'm la vida com a bona,
la vida és la que em pren i em mana a mi;
tan sols sa llei ma plau perquè és tan forta,
i ens bat a tots amb un mateix patí.

—També hi ha un Pare i un Pastor que ens guarda,
si et sents el seu manyac a dintre el cor;
dessota de la crosta de la vida,
hi trobaràs la molla amb bon sabor.

—La força que he perdut en la jornada,
pel meu guany jo la torno a posseir,
l'únic consol que hi trobo al pa de vida,
no deure'l a cap altre sinó a mi.

—I quan veus allà baix les planes verdes,
no et parlen del treball d'altres germans?
i darrera de les muntanyes no et prometen
uns nous conreus, nova verdor als plans...?

—Llavors el veig estès sobre la terra,
nadant per les carenes i pels sots,
el cego alè de vida que ens emporta,
pel càstic de cada un i el mal de tots.

—Calla, calla, fill meu, tu ets el cego;
com no coneix el blat al sembrador?
Si estem units per la mateixa pena,
estem lligats per un mateix Amor!

X

LES TRES PREGUNTES

—O tu, el més gran rebrot d'aquesta taula,
qui sent encara jove
ja et ba: tes tu mateix;
jo et faré dir, fill meu, aquella gran paraula
que ensenya el món a l'home
en quant la força creix.

—Què cosa és l'arbre vell
que al teu davant camina,
i els arrels de ferro
regats d'amarg suor,
i estem units amb ell
per l'aspra disciplina,
de dar-nos el seu fruit
al preu de la dolor?

—Bé prou que jo et coneç,
ganyota de la arada,
caiguda al mig del camp!
el tronc pelat i sec

de l'arbre de la vida,
que per la nostra pena
sembla escorxat del llamp.

—Per tu, mitjà, que sempre vens darrera
i amb curiosa parla
ets el meu aprenent,
una resposta et guardo falaguera,
que sense dar-t'hi ajuda
tu m'hi daràs esment.

—Quina neix per nosaltres
de fruita beneïda,
que cria la mullena
i se'ns madura al front?
Si la parteix pels altres,
ditzós qui l'ha collida!
veurà el seu llinatge
estés per tot el món.

—Damunt d'aquesta taula
se'ns obre cada dia
el fruit que haveu dictat;
o la gentil paraula,
el pa de l'alegria,
que corre d'un a l'altre
després que l'han llescat!
Imatge de l'amor,
la fruita beneïda
que els hòmens es parteixen
en un crostó de pa;
és la sang de llur cor,
és un bocí de vida,
que es treuen de la boca
per dar-lo an el germà.

—I tu l'amic dels xaís i les ovelles,
que coneixent les coses
apenes sabs els mots;
o l'encantat del cel i les estrelles,
diràs petit baillet,
el nom més alt de tots?

—Qui és aquell que a la hora
ens mana i ens estima,
i proveeix les coses
per un final de bé;
el qui veiem defora
que tot ho creix i anima,
i el qui sentim a dintre
donant-nos vida i fe?

—M'haveu deixat confós
i la resposta obscura
no sé hi hauré atinat;
jo crec que sereu vos,
que amb una gran ternura
cuideu totes les coses
de mi i del meu remat.

—Si la pregunta t'ha semblat estranya,
que tu, petit baillet,
no m'has endevinat,
refes-te-la allí dalt de la muntanya,
un dia de bon sol,
de gran serenitat.
Quan les ovelles s'estenen refiades
circuint-se de claror
damunt l'herbei florit;
Quan transparenten vida les brancades,
i l'ànima pastura
un lluminós delit;
renova tu aleshores en ta pensa
eixa demanda obscura,
i el cor prou te dirà:
Qui és senyor de l'heretat immensa,
qui és que ens deixa vida,
qui és que ens la pendrà.

Els tres estudiants

Eren els temps aquells en els quals els estudiants de Cervera, com que vivien en comuna i lluny de casa seva, totes se les pensaven; encara es parla de llurs tretes i de segur que durarà temps llur nom i fama.

Doncs eren tres estudiants que amb calaverades i bromes havien acabat tots els seus diners i com el ventre no admet excuses, n'hagueren tots tres consell i heus-aquí el que determinaren:

Anar-se'n a un hostal i procurar-se un dinar, de franc, dels millors que poguessin donar-se; per això acordaren cuidar se ells mateixos de lo principal del dinar i s'encarregaren, l'un de les botifarres, l'altre del vi i l'altre del pa.

Així acordats, el de les botifarres que diu a l'hostalera:

—Tindríeu per casualitat una olla foradada que em poguessiu deixar?

—Prou, d'això rai, mai ne manca.

I li deixà una olla foradada.

L'estudiant quan la tingué se'n va anar cap a una tenda i diu:

—Que tindríeu botifarres fresques per vendre?

—Poques o moltes bé n'hi ha.

—Quantes ne teniu?

—Unes tres carniceres.

—I a quant les veneu?

—A tant.

—Doncs, doneu-me-les totes tres i fiqueu-me-les a dins d'aquesta olla.

La tendera anà a buscar-les i mentres tant l'estudiant se posà l'olla de manera que el forat vingués sobre una butxaca que's havia guarnit en el interior del mantell, i quan aquella anà tirant les botifarres a dintre de la olla, totes anaren caient a la dita butxaca.

Quan foren totes tres carniceres a dins, l'estudiant tapà la olla i es ficà la mà a la butxaca per pagar; mes, o desgracia! s'havia descuidat els diners a l'hostal. Amb això, volent quedar bé, ell que diu a la tendera:

—Mireu; m'he descuidat els diners a la butxaca de l'altre gec que tinc a l'hostal; per això si em voleu fer el favor de guardar les botifarres, m'arribaré a l'hostal a buscar-los. Mentres

tant us deixaré la olla en aques prestatge perquè ningú la toqui.

La tendera hi vingué bé i l'estudiant se'n anà tot content amb les botifarres dintre la butxaca.

El segon estudiant demanà un bot a la hostalera, hi posà dos porrons d'aigua i se'n anà cap a una taberna en la qual demanà mig setzè de vi ben bo.

El taberner li mesurà i l'estudiant se'l feu tirar dintre del bot; quan hi fou preguntà quant valia i el taberner li demanà el preu que regularment el comptava.

—Quin vi tant clar! no el vull pas; per tot el donen més barato.

El taberner digué que no, més ell que si, començaren de disputar, fins que a l'últim l'estudiant digué que ja li havia dit que no el volia i per lo tant se'l tornés a quedar, que aniria a un altre lloc a comprar-lo.

No hi hagué més remei; el taberner tornà a parar la mesura, i omplert el mig setzè l'estudiant lligà el bot i se'n anà de la taberna, enduient-se dos porrons de vi, que si bé era barrejat amb aigua, no deixava per això d'ésser ben bo.

El tercer estudiant se'n anà cap a la plaça a trobar una taula de pa.

—Doneu-me tants pans de tres lliures.

El venedor els hi pesa i va donar-los-hi.

—Mireu, us els vinc a buscar d'ordre d'aquell capellà.

I li senyalà un capellà que passava per la plaça i que vegé que allavors estava guaitant cap allí.

Com que el venedor coneixia ja, com de la vila, al Prebere, no hi tingué cap dificultat, puix pensà que per raó de sos hàbits no s'acostava, i entregà el pa a l'estudiant, qui tot content se'n anà amb sa provisió a trobar els seus companys.

Mentres tant el venedor del pa, veient que el capellà se'n havia anat de la plaça sense pagar, plegà els trastets i se'n anà a trobar-lo a casa seva.

Hi truca, demana el Reverent i quan aquest va sortir li demanà que li pagués

el pa que li havia fet anar a buscar a la plaça.

Podeu contar si el capellà quedà admirat.

—Però, home, si no us he fet venir a buscar res.

—Ai, ai, en aquestes estem? ara sortim que fa el desentès; no ho haguera dit mai d'un home de la seva classe.

—Però, cristià de Deu, si no us he fet venir a buscar res.

El cas és que s'armà una disputa d'allò més grossa i agafant-se sempre el venedor en què era estrany que un capellà fes allò, aquest per a que no se sentissin els crits desde fora casa, pel caràcter que tenia, a l'últim no tingué altre recurs que pagar-li el pa que demanava.

Els estudiants tingueren un dinar, com se'n diu de cal ample, amb una broma i gatzara que semblava que l'hostal s'ensorrava. A l'hostaler, que va veure que eren estudiants i que estaven tant contents, la cosa ja no li va agradar, així és que digué a la seva dona que anés amb esment per no deixar-se enganyar, que si percàs volia, ja es quedaria ell per fer-los el compte.

Mes la hostalera que també tenia el seu punt, li digué que de cap manera, que ella era qui ho feia i que no l'enganyarien. L'home li advertí bé que tingués compte i se'n anà cap a la feina.

Quan els estudiants hagueren dinat, cridaren a la hostalera i li demanaren el que valia.

La hostalera els hi comptà i al moment tots tres se ficaren la mà a la butxaca. Mes comença desseguida una de disputes que no hi havia més que escoltar-los.

—No, home, no et fiquis la mà a la butxaca que no vull que paguis; ja vas fer-ho ahir i per tant m'enfadaries si avui ho fessis.

—Però, si encara te'n dec una pila.

—Qui us en deu una pila sóc jo; per tant me toca pagar a mi.

Amb aquestes i altres raons començaren llargues disputes, fins que l'un, com trobant una gran idea.—Ja sé com ho farem, digué; som sols en aquesta sala, tanquem-la; nosaltres ens posarem a fer la sardana, al mig hi posarem a la hostalera, i al moment que mani que

ROYAL

• Cada tarda Tè-concert • Souper-concert a la sortida dels teatres •

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunchs

parem, a aquell que toqui, serà a qui tocarà pagar.

La hostalera s'hi avingué; la taparen d'ulls i començaren de rodar fins que tots tres, l'un darrera de l'altre, fugiren. Aquella manà parar i estengué els braços per agafar-ne algú, mes per tant que estirés no en tocava cap fins que es topà amb el su marit que venia de la feina.

Així que el tocà, ella que diu:

—Ja et tinc, tu ets qui tens de pagar.

L'hostaler, que vegé la sala sense els estudiants i a la seva dona d'aquella manera, desseguida entengué que l'havien burlada; així és que, tant bon punt sentí les paraules d'aquella:

—Tu ets qui la pagaràs—respongué; i agafant una barra n'hi donà una que, pobra dona, si viu encara se'n recorda.

Mentres tant els estudiants se'n havien anat contents i alegres, i pel camí que anaven veieren venir tres cegos, cadascú amb son respectiu instrument sota l'aixella, i un dels estudiants que diu:

—Fem-los tocar que ballarem!

—Fem;—digueren els altres.

—Ei, companys! quant ne voleu de tocar tota aqueixa tarda?

Els músics demanaren preu, els altres regatejaren i per últim quedant concertats, els músics tocaren que més tocaràs tota la tarda.

Els estudiants de cabrioles i salts no volgueu mai veuren més; semblava que es tornaven boigs.

Per fi fou hora de plegar; llavors els estudiants cridaren als cegos per pagar-los, aqueixos vingueren i tots tres estengueren la mà.

—No, digué un dels estudiants, us pagarem a vos, fent veure que es dirigia a un dels cegos.

Aqueixos entenen-ho així també, tots tres, cada u pel seu cantó, retirà la mà. L'estudiant feu veure que anava comptant, feu el compte exacte i uns i altres se despediren.

Quan els cegos foren un xiquet lluny, un d'ells digué:

—Quant ens toca?

I l'altre:

—Tant.

—Doncs, tant se val que ens ho partim.

—Partim-s'ho.

Mes tots tres esperaven qui partís.

—Vaja, parteix tu que has cobrat.

—No, home, que has cobrat tu.

—Com jo? Doncs haurà cobrat aquest altre.

—Jo? vaja, vaja, a mi no em vingueu a embolicar.

—Tu ets qui ens emboliques.

Si m'emboliques tu, si m'embolica aquell, creien cada u que l'altre l'enganyava, s'armà entre ells una baralla tant grossa, que eixiren les bastonades, que com de cego, cada una valia un credo, i quasi s'arribaren a malmetre.

Els estudiants mentres tant reien a tot gust i celebraven l'haver menjat i haver-se divertit tot un dia sense un quarto de gasto. I se'n anaren pel món a fer-ne de les seves.

E. MASPONS I LABRÓS

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglèsell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

Forces en lluita

Exèrcit austro-hongarès.

Està organitzat en setze cossos d'exèrcit. La seva força de pau, tal vegada en vista d'una acció possible contra Serbia, ha estat recentment elevada de quatre cents mil a cinc cents mil oficials i hòmens. La força de campanya està formada per:

Quatre-cents seixanta set batallons d'infanteria (cada un d'uns docents seixanta hòmens).

Dos-cents cinquanta dos esquadrons de cavalleria (cada un d'uns cent seixanta hòmens). Dues centes deu bateries de canons de campanya. (cada una de sis canons de tret ràpid).

Cent quaranta sis bateries d'obusos (cada una de sis obusos).

Quaranta cinc bateries de muntanya (cada una de quatre canons).

Vintivuit bateries d'obusos feixucs (cada una de quatre obusos).

El total d'hòmens que l'Austri-Hongria pot llençar al camp en temps de guerra és aproximadament de dos milions cinccents mil amb tresmil cinc-cents canons.

Exèrcit francès

L'exèrcit francès és organitzat amb vintiu cossos pel servei d'Europa, i amb un còs adicional per l'Algeria.

La força de pau és de setcents trenta

mil hòmens, la de guerra ascendirà probablement a quatre mil·lions. Les tropes són notables pel seu poder en la marxa i el seu esperit d'iniciativa. La artilleria posseeix un nombre considerable de canons de tret ràpid que poden conseguir grans efectes. Hi ha alguna feblesa en l'artilleria feixuga.

El fusell és el Lebel, arma bona, però un poc antiquada. El canó de campanya com l'austro hongarès, és un tres polsades.

Exèrcit alemany

L'exèrcit alemany és organitzat en vinticinco cossos d'exèrcit, fort cada un d'uns quaranta mil hòmens, amb un nombre de vuit mil·lions de cavalleria.

En temps de pau la força és de catorze mil hòmens. En peu de guerra, cinc mil·lions d'hòmens poden ser llençats al camp. Aquest exèrcit ha servit de model als exèrcits europeus, i és organitzat amb cura extraordinària. No res menys, del punt de vista del combat, sos mètodes es consideren antiquats a jui de bons crítics que l'han vist a les maniobres.

La infanteria està armada amb el fusell mauser. L'artilleria amb canons Krupp de tret ràpid. Aquesta arma és notoriament inferior a la francesa, i els alemanys no tenen la mateixa dexteritat en el seu ús que han conseguit els francesos.

La organització és més ràpida que la de qualsevol altre poder, exceptuant la França. Amb bastant menys de nou dies tota la força pot ésser situada en qualsevol frontera.

Exèrcit rus

L'exèrcit rus és montat amb vintiset cossos d'exèrcit. cada un de quaranta mil hòmens. En temps de pau la seva força és enorme. un mil·lió cinc cents mil hòmens; i el nombre d'hòmens entrenats que poden ésser reclamats en temps de guerra és pràcticament ilimitat.

El seu defecte és l'extrema lentitut de movilització, a causa de les vastes distancies. Per aixó es calcula generalment a França que les forces ruses no serien capaces de pendre l'ofensiva en plena vigoria sinó al cap de tres setmanes i tal vegada més.

També té manca d'oficials intel·ligents, però cap exèrcit ha fet tants de progressos en aquests darrers anys, i cap se mereix una gent de més superba qualitat combatida. Borodino i les batalles de la guerra japonesa demostren que si les tropes russes poden ésser reculades amb un immens carnatge, no poden ésser sinó difícilment desfetes.

L'artilleria té canons excel·lents.

(The Daily Mail)

VIII. Curs Internacional d'Expansió Comercial

DIA 30

Davant d'una nombrosa concurrència continuaren les conferències, essent la primera la d'En Adolf A. Buylla, sobre'l tema «Política i Institucions Socials d'Espanya», que llegí el director del Curs.

Dit treball, dedicat quasi per complet a les qüestions socials, va ésser molt aplaudit.

La conferència d'En Josep M. Alburquerque sobre'l tema «La producció frutera a Espanya», sostingué també l'interès de l'auditori, que seguí amb atenció la seva lectura. Fou molt aplaudida.

Per últim, terminà la sessió del matí amb la conferència d'En Josep Zulueta sobre'l tema «La producció hortícola». Amb la paraula fàcil i gran claretat en la exposició, traçà el senyor Zulueta un acabat quadre de lo que significa la producció hortícola a Espanya, senyalant la seva importància i posant de relleu l'enorme esforç i la asombrosa intel·ligència dels que an ella es dediquen, que han arribat, únicament amb el seu treball, a obtenir el màxim de producció de la terra, com ho comprovava el fet de viure tota una família amb el conreu solament de mitja hectària.

La conferència del senyor Zulueta, il·lustrada amb projeccions, fou molt aplaudida, essent el seu autor felicitatíssim.

A la tarde hi hagué la excursió a Mataró (visita de fàbriques i institucions locals).

DIA 31

La primera de les conferències donades divendres al Curs d'Expansió Comercial fou la d'En Miquel S. Oliver, sobre'l tema de «psicologia del poble espanyol». La psicologia dels pobles hispànics—comença dient el conferenciant—és per ventura el tema més vast i complex del Curs. Renuncia per lo mateix a examinar la serie de problemes i qüestions que se enllacen amb la prehistòria i l'antropologia prehistòrica, prescindeix de tota discussió sobre l'índex craneal i sense sentar «a priori» cap afirmació absoluta, s'inclina a concedir preponderància al factor geogràfic sobre el mateix factor de la raça.

La població primitiva, ibers o celtíbers—diu—se caracteritza per una fortíssima accentuació de trets y per una inusitada resistència a perdre'ls. Bèl·lica i alegre, sobria i indòcil, aqueixa població se distingí per la forma «sui generis» del seu patriotisme, purament local i comarcà; per les seves bullides frenètiques seguides d'inexplicables postracions; per la seva falta d'esperit de coordinació i per les seves violentes passions místico sensuals; sobre aquest primer fons caigueren les invasions o immigracions primitives i treballarem els més actius dissolvents de l'història, els quals lograren ablanir quelcom de la escorsa i del litoral marítim, deixant quasi intacte el fons, que reapareix o persisteix amb misteriosa tenacitat.

An aquest propòsit recorda l'heroisme de

Sagunt i de Numància i el compara amb el de Saragossa i Girona, com diu també al pensar en Viriato i Indibil se pensa en Mina, l'«Empecinado», i demés guerrillers moderns. Durant l'època romana—afegeix—el grupu d'escriptors llatino-espanyol, es caracteritza per la verbositat, l'ènfasis i el conceptisme, qualitats i defectes que rebroten disset segles després en la literatura castellana dels temps dels Austrias.

Segons el conferenciant, per apreciar el conjunt de la moderna psicologia dels pobles hispans hi ha que atendre a dos moments culminants: aqueix del primer fons o element primitiu i la cristal·lització de l'ànima espanyola moderna en els segles XVI i XVIII. Estudia aquets últim extrem i extracta les opinions dels viatgers i autors estrangers, afirmant que, a pesar de la llei d'herència i de totes les seves convulsions, Espanya ha sigut en els dos segles últims un dels pobles menys sanguinaris de la terra. Al terminar diu que ha parlat del nucli espanyol predominant, però que ja des d'antic se presenta un notori dualisme peninsular personificat en Castella d'una part i en Catalunya i la regió cantàbrica de l'altra.

El senyor Oliver, que llegí la seva conferència en francès, va ser molt aplaudit i calorosament felicitat.

«La producció forestal a Espanya», tema que amb gran competència desenrotllà després el marquès de Camps, constituí la segona de les conferències que's donaren divendres. Comença el notable treball, que llegí en francès el seu autor, amb un complet estudi de les disposicions dictades a Espanya per a la conservació dels boscos fins arribar a la creació del Còs d'Enginyers de Monts; explica la seva organització i funcionament i els treballs que porta realitzats per a la repoblació de monts i correcció de torrents. Estudia després la zona forestal de Espanya i les principals espècies que en ella predominen i posa de relleu l'importància de la producció oficial forestal i la necessitat de fomentar la. Manifesta que els

principals productes forestals objecte de nostra exportació, són: Aiguarràs, pegues vegetals i reïnes, per valor de 8.371,372 pessetes anyals; espart, per 4.767,364 i suru, per 60.787,794. En total, nostra exportació ascendeix a 82.433,225 i la importació a 68,979,434 pessetes.

Al terminar la seva notable conferència el senyor marquès de Camps, va ser premiat per la nombrosa concurrència que assistia a l'acte amb molts aplaudiments.

Per últim, el Director del Curs llegí la conferència del catedràtic d'Arqueologia Arabe a l'Universitat Central, En Manuel Gómez Moreno, sobre «La civilització àrabe i els seus monuments», admirable i complet estudi en el que se sintetitzen les més importants manifestacions científiques, culturals i artístiques de l'Espanya musulmana. Els àrabs—diu el conferenciant—portaren al principi a Espanya una vida miserable; quan Abderramàn I reconstituí la Gran Meçquida de Córdoba tingué d'utilitzar part de la antiga Catedral, amb lo que resultà una obra bizantina amb caràcters d'originalitat que decidiren del curs de la arquitectura espanyola. En el segle XI, baix el regnat de Abderramàn II, comença una època literària i artística florent; Espanya entra en la cultura oriental, fonamentada en la ciència grega, però a poc se produeix una reacció nacional i l'element espanyol tendeix a dominar a l'àrab. Abderramàn III fa venir d'Orient, en gran quantitat, els més preuats llibres grecs i àrabs; els savis literats i artistes afluïxen, i els espanyols assisteïxen a les escoles orientals animats d'un extraordinari desig d'aprendre; les arts florent, l'instrucció se propaga i Córdoba es converteix en un brillant centre de cultura.

Segueix el conferenciant examinant totes les manifestacions de la civilització musulmana i la seva influència a Espanya i recorda l'explendor de la seva indústria, especialment en sedes, cuïres, armes i sobre tot en la ceràmica daurada. Termina dient que Espanya, o millor dit Andalusia, cumplí a través dels segles la noble missió d'apropar l'Orient a Europa, recullint les manifestacions de la cultura àrabe i transformant-les de manera que la seva propagació fou possible en altres països menys aptes al medi oriental. El notable treball del senyor Gómez Moreno va ser molt aplaudit i celebrat.

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antissèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

Les dues últimes conferències foren il·lustrades amb profusió de projeccions.

A la tarda visites de indústries i cellers.

A la nit sortiren els Congresistes cap a Mallorca per tornar-ne el dia 3.

3 d'Agost

En la sala d'actes de l'Acadèmia de Belles Arts, es reuaren a les 10 del matí les lliçons del Curs amb la conferència del senyor Vidal i Guardiola, el qual desenrotllà el tema «Ojeada sobre las industrias españolas». Presenta el senyor Vidal i Guardiola el problema de la industrialització d'Espanya en dos aspectes diferents: el del procés genètic de cada una de les indústries i el de la generalització de la indústria com medi de vida dels espanyols. Des del punt de vista de la evolució industrial col·loca a Espanya entre els pobles que apenes es basen a sí propis, no perquè li faltin condicions naturals, sinó per altres motius que exposa, senyalant com un dels més importants la poca densitat de població.

Examina la distribució de les indústries a Espanya, fixant-se principalment en les de Catalunya i adueix interessants dades sobre de la forma en que's desenrotllen. El notable treball del senyor Vidal i Guardiola, que fou escoltat amb suma atenció, essent molt aplaudit, acaba amb un estudi sobre les indústries químiques, elèctriques i artístiques.

«L'Arquitectura a Espanya», tema de la segona conferència, va donar ocasió al seu autor, l'eminent arquitecte senyor Puig i Cadafalch, per a donar a conèixer un notable treball sobre les arquitectures cristianes produïdes per les diverses nacionalitats hispàniques. Després d'exposar el conferenciant els escassos dades que posseïm sobre els primers temps de l'arquitectura espanyola, senyala l'aparició d'una escola provincial bizantina a la costa meridional mediterrània i les illes Balears i estudia amb major detenció la interessant arquitectura de les basíliques visigodes que apareix a fins del segle VI.

Tracta de les conseqüències produïdes per la irrupció dels alarbs i de les dues escoles arquitectòniques que apareixen més tard, corresponents a les dues principals nacionalitats ibèriques: la castellana i la catalana, exposant sos caràcters i influències.

S'ocupa, després, el conferenciant, de les escoles romàniques que apareixen a Espanya en el segle XII, de la renovació gòtica que's produeix més tard, del renaixement i de l'arquitectura de Borromini, fins arribar a l'època actual en que un renaixement de les arts regionals espanyoles lluita amb l'invasió dels estils francesos del segle XVIII.

La conferència fou il·lustrada amb projeccions, i a l'acabar, rebé el senyor Puig i Cadafalch molts aplaudiments i felicitacions.

A la tarda, visites a fundacions industrials.

DIA 4

La primera conferència fou la de don Víctor Pius Brugada, sobre el tema «La legislació duanera d'Espanya». Tractà el conferenciant en son treball amb gran competència de quant se referia al règim duaner a Espanya, tema de gran interès per al comerç, examinant primer la legislació orgànica vigent, després els

aranzels duaners i per últim dels tractats de comerç en vigor.

«Les riqueses minerals i les indústries extractives» fou el tema de la segona conferència a càrrec de don Lluís Marià Vidal, qui presentà un notable treball que fou premiat amb molts aplaudiment per la nombrosa concurrència que assistí a l'acte. Indicà el conferenciant, començant pels minerals metàl·lics, les províncies en que cada classe ofereix major desenrotllament i la seva producció segons l'estadística oficial. Tractà després dels minerals combustibles i salins, acabant amb els petrolis i les aigües minerals. Indicà els greus perills que entranyen l'absoluta llibertat de laborejar o no laborejar les mines i acabà presentant uns estats de la producció minera espanyola, amb el número de mines en activitat, i el d'obres i màquines que en elles s'ocupen, de la producció de substàncies minerals laborejades i de la producció comparada de

varies nacions europees, respecte a quantitat de minerals extrets i a valor dels mateixos.

A la tarda els inscrits al Curs efectuaren la seva anunciada excursió a Terrassa amb l'objecte de conèixer algunes de les més importants manifestacions industrials d'aquella ciutat.

OBRA NOVA

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit Lluís Gilí, Claris, 82

De la Premsa

De poesia catalana

Sobre Mossen Cinto

A propòsit de l'edició popular de les seves Obres Completes

Comencen ja a fer goig, damunt la taula de treball o en un prestatge de llibreria, els volums publicats fins avui en la col·lecció popular d'«Obres completes» de Mossèn Jacinto Verdaguer. L'«Il·lustració Catalana», que'n té cura, hi segueix la seva tradició de bon gust, presentant-los amb una elegància i una netedat que'ls fa dignes de qualsevol biblioteca. I té quelcom de prodigi el fet de poder adquirir per un preu oscil·lant entre quaranta i seixanta cèntims les produccions capdals de Mossèn Cinto, honor no solament de la nostra Catalunya i de l'Iberia tota sinó de la poesia universal contemporània.

A «L'Atlàntida» segueix «Idilis i Cants místics», obra en la qual el verb essencialment èpic de Verdaguer se concentra per a encabir-se tot sencer en els límits del més reduït santuari i provar-nos a abastament com per xic que sigui el troç de terra on posa la planta l'escullit ne te prou per a encelar-se. Totes les passions que agitaven l'ànima meridional del nostre gran poeta, s'enclouen aquí en una: l'amor a Deu, manifestat sovint per la intercessió de la seva Mare o per la dels Sants i Santes de la seva Cort. Per això aquell home que's complavia en l'imaginació dels més extraordinaris espectacles de la terra, inspirant-se sovint en els grans cataclismes de la natura o de l'humanitat, quan entra en talent de misticisme, sab volar espais enllà y cels amunt sense altre estimulants que la contemplació de la més tosca imatge en el més apartat recó de món. I veu's aquí com el nostre gran èpic, que era a la vegada un gran creient, fou també un enamorat del nostre folklore i s'inspirà sovint en el seu cabal de tradicions i llegendes per a produir veritables joiells de poesia. Si fos lícit sense irreverència

acudir a certes comparances, retreuriem, al parlar del misticisme verdaguerià, les proporcions del Sagrari tan sublim en la seva grandesa espiritual, tan reduït en la seva material dimensió.

I això, que s'acut tot rellegint les pàgines dels «Idilis i Cants místics», un-hom s'ho repeteix al saludar de nou les de «Montserrat», volum tal vegada el més característic d'En Verdaguer, sobre-tot en aquesta edició popular, per contenir s'hi composicions que, fent referència a la santa muntanya, però responent també a altres amors d'En Verdaguer, havien figurat en volums de diferent títol. Tal succeeix, per exemple, en la superba composició «Don Jaume a Sant Jeroni», que érem acostumats a llegir en «Patria».

**

La personalitat d'En Verdaguer és per mi essencialment èpica. Per això ajudant-hi el sentiment religiós, l'afecte al lloc nadiu i l'aspra ingenuïtat pagesívola que, com una deixa de l'humil estudiant del mas Tona, havia perdurat en el sacerdot, podem considerar-lo com el més lligítim representant, dins la nostra Renaixença, de la tongada heròica. Sense que el dictat pugui moure en res ni per res l'alt concepte que'ns ha de merèixer tan extraordinari infantador de bellesa, podria dir-se d'ell que és un primitiu. A exemple dels antics pintors de retauls, li plau exhornar les seves imaginacions amb camps aurífics. Les matèries precioses el meravellen com a un infant i és per això que hi acut sovint per a meravellar el lector.

«D'or verge és feta la reial carroça,
d'argent, perles i evori ramejada...»

Aquests dos versos del «Canigó» són realment típics.—I quan no són perles són dia-

mants o topacis, rubins o carboncles, i quan no és evori és coral fi, i sempre argent a dolls i or a gavadals. Sobre tot, or. Ofendria al lector si'm cregués en el cas de posar exemples, car el suposaria descobeixent de l'obra de Mossèn Cinto Ara mateix acabo de fer la prova fullejant els cinc volums d'aquella edició popular que m'han posat la ploma als dits i arreu he topat amb imatges o comparacions emmatlevades a l'opulència dels metalls rics i de les pedres de gala.

Mossèn Cinto estimava la Natura com home de la Natura que era, amb un amor de bosquerol que a l'apartat se'n, l'anyora. Però, també com un bosquerol, sembla que sentís una mena de vergonya al confessar sense raonar-lo el seu encís. I aleshores és quant acut a l'exaltació per la comparança, com volent dir: no és la Natura en sí allò que m'encisa, sinó les coses que'm sugereix. I ara una muntanya és un gegant i ara és una magnolia o una petxina o fins i tot «una almorratxa descomunal que vessa per sos cinc brocs de vidre cinc rius d'aigua d'olor». I de la mateixa manera que'ls rius poden ésser també cordes d'una arpa, un pla pot ésser un llibre obert, format per dues serres i fent servir el Pirineu de faristol. Llegint Verdguer, un hom pot capir com deuen haver nat totes les mitologies basades en els espectacles naturals. Som lluny, encara, d'aquell cantar la Natura en sí que immortalitzarà a en Maragall. Mossèn Cinto, per mostrar la Natura, l'engalana tant com pot. Sembla que e'sporugueixi al pensar que els altres poden trobar-la menys encisadora que no la troba ell i, tement el rubor que això li produiria i—¿per què no?—la ferida consegüent en el seu amor propi d'enamorat, procura arranjar-la de manera que faci goig als ulls dels altres. Mossèn Cinto no és mai, ni vol ésser, «un troç més del prat suau, ben verd, ben verd, sota d'un cel ben blau.» I en la verdor del camp hi cerca esmeragdes i en la rosada que'l cobreix tota llei de pedres fines. Veu's aquí com els dos més grans poetes que hem vist morir del nostre record, han conseguit cantar una mateixa cosa amb accent tant distint; i és curiosa de notar—i ella'm deu haver dut al cap de la ploma el nom d'En Maragall—la preferència de tots dos per la serralada pirenenca, a la qual deuen i la qual els deu llurs millors cants.

En els sis volums apareguts fins ara dins aqueixa edició popular de les seves «Obres Completes», hi ha sintetitzada tota la personalitat d'En Verdguer. Pietat sempre desvetllada, que fa volar constantment la imaginació del poeta en corrents d'amor entre terra i cel; patriotisme encès, que'l porta a estimar tota la patria, però d'una manera molt especial aquells indrets que li guarden records íntims; aspra ingenuïtat, amagant sota un aspecte temorenc les violentes sotragades d'un esperit en constant inquietut; passió ardenta que, al desfermar-se, invectiva i escomet amb furia; de tot això's troba en aqueixa mitja dotzena de volums. I és que, en l'alta personalitat poètica d'En Verdguer, hi havia de tot això. Però hi era en un estat primari, de manera que sols la permanència simultània en ell de tantes i tan distintes corrents com el tenien en activitat sempre viva, dona a la seva figura un aire de complicació, que desapareix per poc que un hom enfondeixi la mirada en la seva obra. Perquè, malgrat l'apariència distinta i adhuc oposada dels

seus components, regna en ella la més perfecta unitat, informada per una vehemència avassalladora, contra de la qual semblava lluitar, constantment el poeta, sense conseguir sempre, ni gairebé mai, dominar-la. D'aquí vé que en la seva producció poètica, tan extraordinària en tots sentits, les grans dolçors tinguin sovint un regust de violència i les grans violències un perfum de dolçor.

I aquesta era, per mí, la característica

més forta de la seva personalitat, que gosàriem calificar d'excelsa si no fós l'abús de que s'ha fet objecte el qualificatiu en articles de diari, solts de revista i berenades d'honor.

J. MORATÓ.

(De *La Veu de Catalunya*).

El millor Cafè és el torrefacte de **La es trella**.—Carme (Davant de Betlem).

Frutos del centralismo

La muerte del municipio

El Estado, cuando no es la nación entera, cosa que no ocurre más que en las democracias primitivas, es en mayor o menor parte la ilegítima posesión de la *Gaceta*. Pero la ilegítima posesión de la *Gaceta* es, a un tiempo, la asociación de todos los cacicatos sociales, económicos y políticos, que, al través del poder central, buscan su inteligencia para fortalecerse recíprocamente y luchar cada uno asistidos por la fuerza de los demás; es toda la maquinaria administrativa; la disposición y aún la absorción de todos los grandes servicios del Estado; el predominio sobre los órganos de la justicia y de la defensa nacional, y sobre todos los elementos de fuerza pública, a los cuales se otorga facultades excepcionales para el ejercicio de violencia; es la integración de todos aquellos intereses creados que, por su propia fuerza y en virtud de naturales tendencias, propenden al privilegio, es decir, a la injusticia; es, en fin, la encarnación de todos los egoísmos y de todas las pusilanidades y de todas las aberraciones y de todos los extravíos sociales que aspiran a defenderse contra los movimientos espontáneos de cuantos se sienten vejados y lastimados en sus intereses, en su conciencia o en sus ideales.

Revela esto cuán grande es la fuerza del Estado y explica por qué, aun siendo tan monstruosamente antinatural, prevalece el centralismo en épocas determinadas, en todas las épocas preagónicas de los pueblos; y aun llega a pervertir las conciencias de tal modo que hombres pensadores tengan al Estado por órgano de la cultura, de la justicia y de la libertad, como si pudiera haber libertad, justicia y cultura que no fuera la

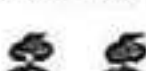

emanación de la iniciativa del individuo, de sus movimientos no coartados por más limitaciones que la igualdad en el ejercicio de la actividad humana. Frente a ese Estado, ¿qué es el ciudadano suelto? ¿Cómo puede luchar? Microscópico pigmeo frente a un gigante.

La necesidad de defenderse, el ansia de vida del ciudadano y la sensación de su impotencia si permanece aislado le mueve a crear esas asociaciones que primero locales, después nacionales y finalmente internacionales son la característica del momento actual en la familia humana y que para algunos constituyen la característica de una nueva etapa más avanzada del desarrollo de la actual civilización. No advierten que esas tendencias a la asociación por clases, en las cuales se prescinde del sentimiento para apoyarse exclusivamente sobre el interés son el indicio seguro de que está obstruido o dificultado el medio natural para satisfacer la necesidad de asociarse, necesidad engendrada por la flaqueza del individuo aislado; porque la asociación natural es la que el hombre forma en cada aldea, en cada ciudad, o sea: el municipio: el municipio, personalidad colectiva, donde se integran todos los habitantes de una localidad determinada, solitaria no sólo por los intereses, parte subalterna siempre en el conjunto de los móviles humanos, sino por sus sentimientos, resorte activo del hombre: sus amores, sus tradiciones, sus esperanzas, su orgullo, su vanidad, sus quimeras, su reposo, su visión del descanso eterno.

Es el Municipio, haz de hombres bastante sólido para resistir a las sugerencias del in-

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

terés, para encender entusiasmos capaces de hacer que, en defensa de esa solidaridad, den la vida; y, por tanto, lo único que tiene intensidad espiritual suficiente para resistir al Estado. Por eso la lucha entre la libertad y el centralismo, se libra siempre en torno de la vida municipal. El tránsito de la Roma libre, a la Roma tiranizada y decadente, se va siguiendo minuciosamente al través de la organización de sus municipios; primero fué un honor y un derecho regirlo; cuando el centralismo ha completado su obra, ser munícipe es un vilipendio, y una carga.

En el siglo XVI, se ofrece en España el momento culminante de la lucha entre la libertad que agoniza y la monarquía absoluta que amanece: es la campaña entre comuneros e imperialistas; las libertades castellanas sucumben, y Castilla, esclava, es el instrumento con que después se quiebran y suprimen las libertades aragonesas y catalanas. En el siglo XIX, la primera expresión, los primeros balbuceos del ansia de libertad formulan una aspiración: la autonomía municipal; y por la organización del municipio hay motines que parecen revoluciones y sorpresas que parecen golpes de Estado.

Triunfante la revolución, cuidan los hombres liberales de defender la personalidad del Municipio. Y todo el proceso que después de la Restauración encamina nuestro país al centralismo se introduce en una serie de sofisticaciones de la vigente ley municipal, de reducción de los fueros municipales, de sustracción de sus facultades. Cuando se quiere reaccionar contra ello y hay un hombre que aspira a sanear los orígenes de la política, Maura, vuelve los ojos a la autonomía municipal. Y cuando un hombre, en quien todavía palpitaba el espíritu de la democracia intelectual del siglo XIX, se preocupa de esta cuestión, Moret, dicta el decreto de 15 de septiembre de 1909 para derogar cuantas restricciones había llevado a la ley municipal la abusiva intromisión del Poder ejecutivo. Finalmente, hombres que por su pensamiento, más que por su acción, pertenecían al liberalismo doctrinal, Canalejas, escribe un largo trabajo para demostrar cómo el ansia de la autonomía local y regional es característica de las escuelas liberales y estaba incorporado a las tradiciones y a la obra del partido de aquel nombre.

Hasta ahora las restricciones de la vida municipal se habían realizado hipócritamente, insidiosamente, disfrazando la realidad con apariencias de respeto a la personalidad municipal. Ahora no. Ahora se les arranca a los Municipios las facultades sin recatos ni disimulos. Prácticamente, había desaparecido su libertad para nombrar y separar sus funcionarios. Una descarada violación de los preceptos vigentes, realizada en el período preparatorio de estas elecciones—y contra la que no se ha formulado protesta alguna en el Parlamento—, entregó a los gobernadores y al ministerio de la Gobernación la facultad omnímoda de crear y mantener Ayuntamientos con concejales interinos, lo cual equivale a la supresión del Concejo electivo. Esclava es la corporación edilicia de los gobernadores,

Con motivos razonables le fué substraída toda función referente a instrucción pública: medida plausible, en cuanto transitoria; rechazable si lo transitorio se convierte en permanente, porque transforma a los maestros en funcionarios y los substraee a la tutela, que es substraerlos a la inspección, de

los legítimos y directamente interesados en el desempeño de la función; los padres de familia, que, dentro de la localidad, actúan en la vida pública sólo al través del Municipio. Firmóse por hombres de la izquierda una proposición para emancipar a los médicos del nombramiento y vigilancia del Municipio, convirtiéndolos en otros tantos funcionarios del Estado, con lo cual el poder central será el director de éstos.

Preténdese, en fin, organizar un cuerpo de secretarios de Ayuntamiento por cuya virtud alcancen estos una práctica inamovilidad, es decir, queden sustraídos a las decisiones del Concejo, lo cual equivale a crear un nuevo tiranuelo en los millares de Ayuntamientos de poca importancia, y dar el último golpe a la vida de los municipios rurales. El cadáver del Municipio queda; la carroña subsiste; el alma, que es su libertad, se le ha arrebatado; y la apariencia de esa alma que son las funciones, se le van substraendo poco a poco.

El centralismo termina su obra de anquilosamiento del país, de corrupción de nuestra sociedad y entronizamiento de un despotismo bajo las apariencias de fórmulas democráticas. La inconsciencia de los partidos liberales, acaso su egoísmo, los lleva a que lejos de ser defensores de las doctrinas cuyo nombre ostentan,—y aun pudiera decirse que usurpan,—sean instrumentos sociales de esa doble tendencia con que de una parte, el Poder público constituido tiende siempre a reducir la acción de los municipios; y de otra los numerosos y diversos elementos burocráticos aun extraños al ám-

bito del Estado pugnan por integrarse con éste é incorporarse a la jerarquía de la Administración pública, porque de esta suerte, sobre participar de los mayores beneficios que aquélla obtiene, logra un acrecentamiento de poder por la extensión del organismo dentro de cuya solidaridad queda comprendido.

Fuera de esto, la defensa y el anhelo de la libertad están relegados exclusivamente al pueblo inorgánico. El Ayuntamiento y el Estado se alzan frente a la verdadera nación; y se crea un dualismo, precursor de grandes extravíos, nuncio de extinciones o catástrofes nacionales que, inevitablemente, continuando ese proceso, han de sobrevenir.

BALDOMERO ARGENTE

(De *La Vanguardia*).

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

La Merla.—per Josep Lleonart.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

La poesía y la escuela

La pedagogía moderna ha cometido una gran falta al olvidarse en sus programas de enseñanza de la educación de uno de los instintos naturales y una de las inclinaciones primitivas del pueblo: de la poesía. El pedagogo para que su acción resulte sana y constructiva está en la obligación de atender a todas las facultades, a todos los instintos del alma humana, no sólo los que radican en el mundo del conocimiento y de la voluntad, sino de aquellos que se nutren del sentimiento y de la fantasía. Así es que la enseñanza desde su grado inferior o elemental ha de atender a la educación del instinto artístico del hombre de la misma manera que atiende a la de los instintos intelectual y moral. Pero la escuela moderna está completamente absorbida por la educación del *saber*. De una manera eficaz, aunque tardíamente, se ha preocupado del *poder*, esto es, del problema moral del hombre; pero aun falta todo un dominio de esta esfera del *poder* humano en los ideales y en la acción de la escuela moderna y es el de la poesía y del arte.

La escuela de hoy nada hace ni intenta hacer en el sentido de desarrollar y educar la facultad de la fantasía en el niño. Al contrario, sus métodos, dictados por el culto de la razón, el más exclusivo que pueda imagi-

narse, sólo ejercen una opresión directa en esta facultad de la fantasía. ¿Quién no recuerda como una atroz e insoportable pesadilla el curso de Retórica y Poética? ¡Los más hermosos versos, las inspiraciones más sublimes de los clásicos, tratados y analizados como silogismos, descompuestos en piezas como si se tratase de una vil máquina industrial, reducidos a un monstruoso conglomerado de pueriles figuras retóricas, disecados como piezas de un Museo zoológico, en lugar de hacerlos gustar y comprender en su unidad viva e indivisible, en lugar de hacerlos llegar al alma por la vía del sentimiento y de la fantasía, que es muy otra que la de la razón analizadora! ¿Quién no recuerda con náuseas aquella olla podrida de la *Retórica* que nos sirvieron en nuestra juventud? Pero, ¿hay remedio para este mal actualmente? ¿Resultaría un beneficio la intervención activa de la escuela actual en la enseñanza (*passer le mot*) de la poesía, en la educación de los instintos de arte que hay en el alma del niño? Bien madurado todo, quizá fuera un gran mal esta intervención, porque actualmente no puede darse nada más opuesto que el maestro de escuela y el artista, no sólo en nuestro país, sino en toda Europa.

Ya nuestra manera de enseñar la Gramática y la lengua en general comienza por corromper y destruir la más preciosa facultad creadora que pueda haber en el alma infantil. Los métodos de la enseñanza del lenguaje se habrían de basar en primer término en el respeto a la personalidad de la vida espiritual del niño, en el respeto a la libertad de expresión, en el respeto a la visión propia, al pensar propio, al estilo propio de cada niño

¿Qué método habría de ser elegido para la educación de la fantasía, del sentido poético en las escuelas? Hé aquí un problema digno de ser estudiado por todos aquellos pedagogos que aun tengan la sana creencia de que en el alma humana no todo se reduce a nuestra pura facultad del raciocinio. Los métodos para hacer asequible la belleza de una poesía a los niños y para extraer en su provecho vivas y duraderas enseñanzas estéticas pueden ser varios y no es este el lugar a propósito para reseñarlos y explanarlos. Pero, sean cuales fueren, en medio de su variedad existe una idea central que habría de servir de foco de luz fijo y constante para guiar al maestro en esta nueva disciplina de la enseñanza. Esta idea puede resumirse en breves palabras. La poesía es el estado primitivo del alma humana. No puede darse un parentesco más directo que el que existe entre el niño y el poeta. El poeta es el hombre niño y la infancia de la Humanidad fué la edad de la poesía. Todo lo que en la poesía aparece como fantasía y pura invención al hombre maduro, es una realidad, una verdad para el niño. La Humanidad, cuando era niña, inventó las mitologías. Todos los niños son fecundos inventores de mitos, lo mismo que los poetas. Para éstos y para aquéllos las plantas y los animales tienen lenguaje y sentimiento humano; todo el mundo inanimado y animado, toda la naturaleza es una inmensa fábula. El mundo exterior no es más que una continuación ani-

mada y viviente del propio mundo interior. Todo se ve y se siente en una unidad perfecta, en la misma unidad del sujeto. No hay todavía mundo y hombre, naturaleza y alma, *yo* y *no yo*: todo es el *yo*. Todos los seres son así símbolos vivos de nuestra propia alma, centro del mundo; todos son partes indivisibles de un inmenso juego que la fantasía combina y vuelve a combinar en inagotable variación. El cielo ríe, el sol mira, las nubes lloran, el mar amenaza, el viento suspira, la fuente canta, las flores cuchichean secretos, los bosques murmuran plegarias, las montañas sueñan en su reposo eterno, las aves hablan un lenguaje inteligible... todo el Universo es un corazón palpitante, nuestro propio corazón con sus tristezas y sus alegrías, con sus risas y con sus llantos. Tal es la visión del mundo para el niño y para el poeta.

Pues bien; si se cree que esta visión, esta interpretación de la naturaleza es algo más que un estado arcaico y despreciable de la Humanidad; si se cree que es algo trascendental e imperecedero en el alma humana, algo cuya desaparición acarrearía fatalmente la más terrible degeneración de la Humanidad; si se cree que esta visión del mundo que tienen el poeta y el niño está basada en un elemento sustancial e indestructible, en la roca del granito primitivo del alma humana, no hay más remedio que otorgarle todo el valor educativo que se merece y no exagerar las dificultades que su aplicación a la educación de la infancia pueda traer consigo. El niño es de sí poeta y sólo necesita de un educador que sienta la poesía para despertar su instinto y elevarlo al estado de conciencia. Esta intervención del poeta en la escuela se impone como una necesidad ineludible en nuestra época, tan materializada. Y la primera iniciativa en este sentido nos la dió el más sabio maestro de la Humanidad aquel día que en los campos de Galilea, apartando con un gesto

de tedio a sus discípulos, quiso refrigerar su alma hablando con los niños: «Dejad que los niños vengan a mí.»

DAIMON.

(De *El Diluvio*.)

Publicacions de l'Institut de Ciències

(PALAU DE LA DIPUTACIÓ)

PTES.

Arzius. Any I, fascicles I, II i III cada un.	4
Arzius. Any II, fascicle I i II, cada un.	4
Flora de Catalunya, per J. CADEVALL i J. SALLEN. Fascicle I.	5
Fascicle II.	5
Treballs de la Societat de Biologia, publicats sota la direcció de A. PISUNYER, Volum I. 1913.	10
Malacologia de Catalunya, per ARTUR BOFILL POCH i DE J. CHÍA. <i>En preparació</i> .	

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telefon-Central: Pelayo, 44, telef. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que poseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridèm la atenció dels consumidors, molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no **fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - **BARCELONA**

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per òmnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÀSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL

MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Bisada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona.